The Lithuanian 3 Times Weekly
THE LIGHTS
Published under EUCOM, Civil Affairs Division Autorization Number UNDP-206
Responsible Publisher: JUOZAS VITĖNAS
Responsible Printer: Haas & Cie., Augsburg
Circulation: 4000
Leid.-vyr. red. - J. VITĖNAS, Liter. ir kultūr. sk. red. - A. GRAŽIŪNAS, Inform. sk. red. - V. ROČEVIČIUS, Moterų sk. red. - H. GRAŽIŪNIENĖ.
Meninę pusę tvarko dail. V. RATAS
Redakcija ir administracija: (13b) Augsburg-Hochfeld, Baltic DP Camp.
Ein. sask. Bayerische Vereinsbank, Filiale Augsburg, Nr. 23073
Atskiro Nr. kaina 30 Pfg.

Žiburiai

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

IŠEINA ANTRADIENIAIS, KETVIRTADIENIAIS IR ŠEŠTADIENIAIS

68 (178) AUGSBURGAS, šeštadienis, 1948 m. lapkričio mėn. 13 d. IV METAI

Ar nepaskestame siaurame interesu rately?

Ketvėri be namų išgyventi metai be abejonės turėjo stiprios įtakos mūsų gyvenimiui, veiklai, mūsų nusistatymui ar požvelgiui į vieną ar kitą reikalą bei gyvenimo reiškinį.

Jei džiaugsmingai sutikome pirmąsias tariamosios taikos dienas anų metų gegužį, tikėdamiesi greitesnio mūsų didžiųjų reikalų išsprendimo, tai dabar, praėjus, palyginti, nemažam laiko tarpui, menname tas dienas kaip naivaus vaiko sapną, kuris, deja, nevirto realybe.

Praėjo tos dienos, pamažu aprimome savo siauroje aplinkoje ir diena iš dienos vis labiau grimstame į savo kasdieninius reikalus. Apsipratom su likimo mums primesta našta, su benamio dalia.

Kantrumas ir ištvermingumas yra geras reiškinys, bet abejingumas, kurio daugelis iš mūsų parodo, yra skubiai šalintinas.

Šiuo metu, kada mes rengiamės keltis į užjūrius, kad ten laikinai įsikurtume, kada stovime prieš nežinomo gyvenimo ir naujų problemų vartus, mus pasiekia pasaulyje negirdėtu narsumu ir šventu pasiryžimu kovojančios tėvynės išsivaringtas balsas. „Padarykite viską dėl tėvynės. Jūsų aukos ir darbai turi būti gyvybės kaina, kaip ir mūsų. Padarykit viską, kad bent kiek sumažėtų vergijos dienos". (plg. Než. liet. skundas.). Tokiais žodžiais kalba į mus pavergtoji Lietuva ginklo kovojančių sūnų lūpomis į mus, čia esančius. Ką mes padarėme kankinamos tėvynės Lietuvos labui, koki indėlį kiekvienas lietuvis yra įnešęs tėvynės vadavimo akcijon?

Nenoriu šiuo atveju nustatinėti darbų tvarką mūsų vadovaujantiems veiksniams, nemanau kritikuoti organizacijų veiklos ar joms ką prikaišioti. Norėčiau tik priminti tai, ką mes seniai žinome, tik, veikiami tam tikrų salygų ar per daug apsipratę su likimu, protarpiais pamirštame prisiminti, dėl ko mes čia esame, kuriam tikslui nešame benamio lazdą, į kur veda mūsų keliai.

Gyvename šiapus geležinės uždangos, kur galime drąsiau pasijausti. Nedraudžiama palaikyti lietuviškas tradicijas, dar yra įmanoma išlaikyti savus kultūrinius židinius, spauda neslopinama, tiesos žodis pakenčiamas. Reikia tik darniai sukaupti jėgas tolimesniam darbui Lietuvos labui. Šiuo atvejų pirmiausia reikia kiekvienam įvelgti į save ir dar kartą ryžtis, perkračius savo praeities dienas ir darbus, vėl naujam žygiui. Lietuva šaukia, nebūkime tam abejingi.

Daugelis gal statys klausimą: ar visi gali būti taip vadinamais visuomenės veikėjais, ar kiekvienas, pagaliau, privalo būti komiteto nariu ar kokios nors organizacijos pirmininku? Tačiau kiekvienas gali ir privalo būti savo nusiteikime ir veikloje, savo galvojime ir apsisprendime, savajame „aš" ryžtingas ir užsidegęs kovotojas už savo tautos ateitį. Kiekvienas visuomenės narys turi savyje nešioti neapgesusią kovos dvasią ir sveikai sugebąs spręsti savo asmeninius reikalus tautinės kovos prasme. Tai yra būtina sąlyga mūsų lietuviškai egzistencijai išlaikyti, ir pareiga, uždėta gimtosios žemės ir jos kovojančių vaikų.

Teko tremties dienose sutikti įvairiausių lietuviškai kalbančių žmonių. Visi jie bendrojo likimo nublokšti svetur. Atrodo, ir jų keliai bei siekimai turėtų būti bendri. Pažinau žmones, kurie tik linksmoje draugijoje prisimena Lietuvą, nors vos keletas metų, kai nuo jos atsiskyrę. Girdėjau lietuviškai dainuojant tik dėl to, kad kitaip neišeina, nemoka... Sutikau tautiečių, kurie per įvairių gėrybių kupetas bendro likimo brolius niekina, savųjų nenori pažinti... Kalbėjau ir su tais, kurie tyčiojasi iš kultūrinį darbą dirbančių, nes, anot jų, „nesugeba" kuo nors „praktiškesniu" verstis ir todėl pasitenkina tik kultūrinio ar visuomeninio darbo „uždarbiu"... Meslietuviai, nes taip užrašyta kartotekose...

„Ar nepaskęstate kartais siaurame savo interesų ratelyje ir neužmirštate pavergtąją tėvynę? Mūsų širdys nepamirš, kurie perdaug susirūpinę kasdienine duona," — mums primena nežinomas lietuvis iš tėvynės, nešdamas vargo naštą. Tie žodžiai mums, laisvame pasaulyje esantiems, **nes ,retas iš mūsų savo nusiteikimu ar darbu prilygstame tiems, kurie kiekvieną akimirką žvelgia į mirtį ir kella ranką prieš milijonus tam, kad būtume laisvi.** Gi tie, kurie per asmeninių interesų gausumą jau nebegirdi savo tautos balso, kuriems Lietuvos reikalas tik tiek svarbus, už kiek litų ten buvo įgytos materialinės gėrybės, pagaliau tie, kurie į tėvynę žiūri tarsi į tinkamesnę vietą savo asmeninei veiklai išplėsti ar saugesnę kromeliui išskrauti, — nusikalsta kovojančiai tautai ir nepateisina savo tremties dienų.

„Mes, ketvirti metai gulėdami tėvynės apkasuose, visa, ką mums davė tėvynė, aukojam jos laisvei, net ir gyvybę neišskirdami; dabar jau mums nuvargus, atėjo eilė jums atiduoti savo dalį". (. 1. sk.)

Nebūkime abejingi. Atsinaujinkim, pasisemkim stiprybės iš tėvynės kovotojų. Būkime kovingos nuotaikos, kurį mus labiau išjudins atiduoti mums priklausomą dalį kenčiančios tėvynės reikalui.

Tokios mintys peršasi, nors paviršutiniškai peržvelgus mūsojo gyvenimo tamsesniąsias dėmes.

Cez. V.

Baltu tautos kovos iki išsilaisvinimo

BALTŲ MEMORANDUMAS JTO III-jo VISUMOS SUSIRINKIMO PIRMININKUI

Š. m. spalių mėn. **Estijos, Latvijos ir Lietuvos įgalioti atstovai** įteikė **Jungtinių Tautų III-jo Visumos Susirinkimo pirmininkui dr. H. Evatt** raštą, kuriame pažymima, kad Estija, Latvija ir Lietuva, greta su Lenkija, buvo pirmosios Sov. Rusijos su Hitlerio Vokietija padaryto sąmokslo aukos; apeliuojama į didžiąsias valstybes, kad Baltijos valstybėms būtų atstatytos jų suverenines teisės. Panaujindamos anksčiau darytus protestus prieš sovietų agresiją, Estų, Latvių ir Lietuvių tautos — tame dokumente rašoma — iškilmingai pareiškia, kad jos:

1. paneigia Sovietų vyriausybei bet kokią teisę ir titulą jas atstovauti tarptautinėje plotmėje;
2. jos įsitikinusios, kad laisvoje ir sutaikintoje Europoje Estija, Latvija ir Lietuva atgaus vietą, į kurią jos turi teisės kaip laisvos ir nepriklausomos valstybės;
3. Baltų Tautos yra tvirtai pasiryžusios tęsti kovą iki visiško savo šalių išlaisvinimo, nes jo teisiškai niekuomet nėra nustojusios būti nepriklausomomis valstybėmis. — Toliau rašte atkreipiamas dėmesys į tai, jog ilgainiui pilnai paaiškėjo Sovietų nusistatymas išnaikinti Baltų tautas. Ta genocido politika vykdoma dvejopu atžvilgiu:
   a) sistematišku fiziniu žmonių sunaikinimu,
   b) jų kultūriniu bei moraliniu sunaikinimu.

Pirmasis aspektas pasireiškia žudymais, kalinimais ir deportacijomis į priverčiamojo darbo stovyklas Rusijos lediniuotuose kraštuose, gi antrasis — okupantų vartojamu teroru, siekiant palaužti žmonių moralę, išaukléti pagal komunizmo dvasią jaunimą, persekiojant Bažnyčią. Prievarta yra vykdoma ūkio kolektyvizacija ir iš Rusijos vežami kolonistai.

Sovietų žiaurumas paskutiniu laku dar papildomas prievartos vedybomis (taip toliau sakoma tame rašte Jungtinėms Tautoms). Daug gauta aliarmuojančių, nusivylimo pilnų laiškų iš Lietuvos. Užtardamas Baltus tremtinius, Canterbury Arkivyskupas paskelbė atsišaukimą, kuriame rašo: „Jų tarpe yra nuo rusų pabėgusių vyrų, kurių žmonos negalėjo pabėgti. Sovietai paskelbia, kad visos šios rūšies moterystės yra panaikinamos, ir žmonos yra verčiamos ištekėti už puslaukinių, iš Sovietų Rusijos atvykusių, vyrų, kuriuos Sovietai atveža, pavesdami jiems ūkius — vietoj teisėtų savininkų — ir patikėdami vaikus... Tas turėtų sujudinti pasaulio sąžinę, ir Bažnyčios turi imtis iniciatyvos vadovauti tam sąjūdžiui". Toliau išdėstydami, kad genocido padarytas balansas yra labai aukštas, nes liečia šimtus tūkstančius vyrų, moterų ir vaikų, Baltijos valstybių atstovai kreipiasi į Jungtines Tautas, prašydami ginti jų tautų reikalą.

Spalių 23 d. p. Evatt'ui, Jungtinių Tautų šio Plenumo pirmininkui, įteiktas ir kitas Baltijos valstybių įgaliotų atstovų raštas, kuriuo prašoma:

1) į Tarptautinę Žmogaus Teisių Deklaraciją įterpti šiuos tekstus: „Kiekviena žmogiška būtybė turi teisę pasilikti ir gyventi savo pačios šalyje" ir „Niekas dėl politinių ar kitokių motyvų nebus deportuojamas į ir svetimą šalį".

2) Taip pat į Konvencijos apie Genocidą projektą siūloma įdėti šį straipsnį:

„Šioje Konvencijoje genocidas apima kriminalinius veiksmus, siekiančius dėl politinių motyvų fiziškai sunaikinti — visiškai ar dalinai — etnines grupes arba ištisas tautas, (tokius veiksmus) kaip užimtų šalių masinius žmonių žudymus, individualias egzekucijas, masines ar individualines deportacijas į arktikos kraštus, masėmis uždarymus priverčiamojo darbo stovyklose („Gulag'ų" sistema dabar praktikuojama URSS)".

Prie minėtų projekto straipsnių prijungiamos paaiškinamosios, pastabos.

3) Įteikiamas IRO pranešimas apie Baltijos kraštų tremtinių padėtį Vokietijoje ir Austrijoje, prijungiant jų pageidavimus.

Lietuvos pajūry

MIRĖ PASIUNTINYS V. ŠUMANIS

Spalio mėn. pabaigoje Ziuriche mirė latvių diplomatas Vilis Šumanis, buv. Latvijos pasiuntinys Romoje, Paryžiuje, Madride, Lisabonoje, Helsinkyje ir Talline. Trijų mėnesių būvyje latviai nebetenka jau trečio diplomato.

LLV/SB

Kazachstanas pro traukinio langa

Kazachstano vardas lietuvį šiurpu nukrečia: čia bolševikai iš Lietuvos tremia lietuvius. Maža mums pažįstamas šis tolimas Azijos kraštas, tad įdomu, kai randi spaudoje apie jį žinių. Juo įdomiau, kai jų patiekia pats lietuvis, turėjęs progos savo akimis jį matyti. Toks lietuvis šiuo metu yra žinomasis mūsų rašytojas V. Mykolaitis-Putinas, 1948 m. gegužės 15—21 d. dalyvavęs Uzbekistano sostinėj Taškente uzbekų poeto Ališero Navoji 500 metų gimimo sukakties minėjime ir kelionės įspūdžius aprašęs 1948 m. „Pergalės" Nr. 7. („Pergalė" yra bolševikų Vilniuje leidžiamas literatūros, meno ir kritikos žurnalas). Praleidę vietas, kuriose džiaugiamasi „tarybinio gyvenimo laimėjimais" (mes juos jau gerai pažįstame iš kartaus savo pačių patyrimo), pažodžiui išrašysime tas Putino rašto vietas, kurios parodo, kokiame krašte ir kokiomis sąlygomis reikia gyventi nelaimingiesiems mūsų tremtiniams. Taip pat matysim, kur jie, savo vargus pabaigę, laidojami.

MIESTŲ IŠVAIZDA. KAPINĖS

Putinas rašo:

„Jau anksčiau, dar šiapus Volgos, atkreipė mano dėmesį savotiška to krašto miestų išvaizda: su vieninteliu aukštu, pastatytu miesto vidury, panašiu netai į cerkvę, ne tai į mečetę pastatu. Anapus Volgos, dėl medžių ir degtų plytų stokos, statyba darėsi vis mažesnio masto. Nameliai buvo panašūs į lietuviškas šieno kupetas, o iš tokių namelių-kupetų sustatyti miesteliai, kaip koki skruzdėlynai, glaudėsi kur nors netoli stoties. Mat stotyse yra vandens, o tuose kraštuose, kur vanduo, ten ir gyvybė. Prie stoties pastatų visur pamatysi darželį, sodelį ir keletą aukštų medžių. Už miestelio-skruzdėlyno čia pat netoliese kiokso kits mažesnis skruzdėlynas — kapinės. Aš nesu matęs nieko skurdesnio, kaip tos rytietiškos kapinės. Neaptvertos, be jokio želmens, saulės deginamos, su vieninteliu kažkokiu pastatėliu ar paminklu kampe, jos atrodo ne tai kad liūdna, bet stačiai nyki amžinos užmiršties vieta. Bet negi atvesi vandenį numirusiems augmenija papuošti, kai gyviesiems jo stoka, negi lipdysi mūrą apie kapus, kai su dideliausiu vargu vos namelį-kupetą gali susilipdyti!

Toki miesteliai ir kapinės yra būdingi ypatingai Kazachstanui, kurį mes pasiekėme trečią mūsų kelionės nuo Maskvos rytą" (50—51 psl.).

STEPĖS

„. . . Kazachstane oras buvo giedras, bet šaltas. Gal dėl šalto šių metų pavasario Kazachstano stepės, kurios kitais metais gegužės mėnesį, sako, jau virsta negyva dykuma, dar tebežaliavo pavasario augmenijos likučiais, bet jau baigė išdegti. Vienur kitur dar telkšojo nebaigę išdžiūti ežerėliai-kūdros, ir augmenija aplink juos buvo gausesnė ir veislesnė. Kitur bolavo druskinės nuosėdos ir stiprus, sausas vėjas žarstė pro nudžiūvusius stagarus smėlio bangeles . . . Kur buvo gyventojų ir augmenijos, rėplinėjo asiliukai, skurdžiose ganiavose skabė žolę karvės." (51 psl.)

KAZACHAS PRAŠO „CAI"

„Pravažiuodami Čelkaro stotį ir miestą, pirmą sykį pamatėme kupranugarius, tuos dykumų laivus kuriais pergabenami kroviniai, palaikomas susiekimas, atlankomi kaimynai. Sako, kazachas, užsėdęs kuprį, joja kokį šimtuką kilometrų pas kaimyną viešnagėn arbatos išgerti. Arbata — čia didžiausias skanėstas. Ir labiausiai paieškoma prekė. Stotelėse atsitinka, kad koks senas kazachas su vatiniu chalatu ir kara kuline kepure priėjęs konfidenciališkai klausia, ar neturi čai, čai, čai . . ." (51 psl.).

STOTYS. VĖL KAPINĖS

„Stotyse gauname nusipirkti skanios, keptos žuvies. Stotyse apskritai maisto buvo visur, daugiausia kiaušinių ir atvirinto pieno, kurį moterys semdavo iš didelių molinių puodų pro geltoną nuo šutinimo užsidėjusią plėvę.

Iš Kazachstano stočių ir miestų mano atminty užsiliko Džusly stotis ir miestas — didžiulis molinių namukų skruzdėlynas ir greta kapinės — skurdžios, saulės išdegintos ir, atrodo, tik mirties proga lankomos." (51 psl.)

LIETUVIŲ NEMATĖ?

Putinas prisiminė grįžęs kazachus ir kazaches. Prisiminė, kaip jo „tarptautinio tipo" traukinys pakilo pro kalvas į aukštumą ir kaip vakaruose, kiek akys užmatė, dar „driekėsi gelsvos Kazachstano dykumos". Prisiminė, kaip jį, nuvykusį į Taškentą, kartu su kitais svečiais „pasitiko vaišingi šeimininkai" ir kap moterys gavusios net puikių, nors nekvepiančių rožių . . . Jis neprisiminė tik į Kazachstaną ištremto savo brolio lietuvio ir jo kruvinos dalios. Nė žodelio apie ten komunistinės baudžiavos jungą nešančią išvarytą seserį lietuvę. Mums kyla klausimas: kodėl? Ar mūsų rašytojas pravažiuodamas jų nematė, ar apie juos rašyti negalėjo . . . Esame tikri, kad negalėjo . . . Juk ne be reikalo į Taškentą jį lydėjo ir NKVD agentas draugas J. Šimkus, dabar padarytas Lietuvos Tarybinių Rašytojų Sąjungos Valdybos pirmininku.

St. PAPARTIS

Australijos SPAUDA APIE LIETUVIUS

Apie „Žiburių" 53 nr. minėtą lietuvių tautinę šventę Freshwateryje, Australijoj, kurios metu buvo pašventintas ir įteiktas vietos katalikų parapijai lietuvio A. Kudirkos paveikslas, Australijos katalikų laikraštis „The Catholic Leader" įsidėjo gražų straipsnį.

Sekmadienį, rugsėjo 12 d., rašo laikraštis, pirmą kartą Queenslande, Freshwateryje, dalyvaujant ir daugiau kaip 50 lietuvių imigrantų, labai iškilmingai buvo

Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslas, pieštas A. Kudirkos ir įteiktas Freshwaterio (Queenslande—Australijoje) katalikų parapijai

švenčiama lietuvių tautinė Šventė. Tikroji šventės diena yra Marijos Gimimo šventė — rugsėjo 8 d., bet atsižiūrint į tai, kad tą dieną visi lietuviai dirbo prie cukrinių nendrių, iškilmės buvo atidėtos į sekmadienį.

Sekmadienio rytą visi lietuviai susirinko į Švč. Jėzaus Širdies bažnyčią Freshwateryje. Šventąsias mišias laikė kun. A. M. Natoli, visoj Cairns diecezijoj esančių italų kapelionas. Visi lietuviai priėmė šv. komuniją. Mišių metu giedojo lietuvių vyrų choras, ved. p. Br. Budrio. Tuoj po mišių tėvas Natoli iškilmingai pašventino didžiulį (9 x 5 pėd.) paveikslą, kurį nupiešė drobėje vienas lietuvis imigrantas — talentingasis p. Algirdas Kudirka. Tai Dievo Motinos Marijos paveikslas Vilniuje. Jo originalas kaip stebūklingas viešai garbinamas tame mieste. Po pašventinimo lietuviai susirinko po paveikslu ir Marijos garbei sugiedojo savo Tautos Himną.

13 val. lietuviai suruošė pietus Freshwateryje. Be kitų dalyvavo Kapituliarinis diecezijos vikaras J. E. Thomas Hunt, parapijos kunigai ir Freshwaterio katalikiškų organizacijų vadovai.

P. Algirdas Kudirka lietuviškai pasveikino dvasininkus ir katalikus, padėkodamas už pagerbimą lietuvių tautinių iškilmių. Jis pasakė: „Prieš 30 metų Lietuva atgavo nepriklausomybę, bet po 21 metų nepriklausomybę jai atėmė įsiveržę rusai ir šiuo metu engia mūsų žmones. Mes prašome Jūsų melstis už mūsų tautiečius tėvynėje, kad turėtų jie dvasinės stiprybės pergyventi Sov. Sąjungos terorą. Mes dėkojame tėvams Hooper ir O'Farrell, kurie kas savaitė atvyksta į mūsų cukrinių nendrių plantacijų barakus, nuoširdžiai bendrauja su mumis ir moko mus anglų kalbos. Mes esame laimingi Australijoje — laisvės ir taikos krašte — ir dėkojame dvasininkams ir katalikams, maloniai parėmusiems ir priėmusiems mus Cairnse." P. Kudirkos kalbos kiekvieną sakinį vertė į anglų kalbą p. Petras Baškys, lietuvių vertėjas, kuris ir kun. Hut kalbą išvertė į lietuvių kalbą.

Pakilęs kalbėti, J. E. Tėvas Hunt buvo sutiktas aplodismentais. „Mes esame labai laimingi su lietuviai imigrantais šiandien švęsdami jų tautinę šventę. Mano pirmoji pareiga yra padėkoti p. Kudirkai, nupiešusiam gražųjį Vilniaus Madonos paveikslą, kuris šiandien buvo pašventintas. Aš norėčiau, kad visi lietuviai suprastų, kad didžiausi jų draugai Australijoje bus kunigai. Lietuva panaši į Airiją — katalikų kraštą — kuri, kaip ir Airija, labai daug kentėjo dėl tikėjimo. Aš tikiu, kad lietuviai įstengs išvyti įsiveržėlius. Katalikų Bažnyčia yra vienintelė institucija, tikrai kovojanti dabartiniu metu prieš komunizmą. Australijoje jūs esate tarp draugų, kurie myli laisvę ir taiką. Mes žinome, kad jūsų žmonės yra pavergti, kad su jais išdavikiškai elgiamasi, kišant į kalėjimus, mušant ir šaudant, pagal slaptus pažadus sovietų diktatoriui Jaltoje. Jūs ir aš priklausome Visuotinei Bažnyčiai, kuri kentėjo nuo įvairių formų tiranijos, bet Bažnyčia liks ir tada, kai Stalino ir komunizmo vardai bus tik istorijoje. Aš tikiu, kad netoli ta diena, kai mes susijungsime vėl su lietuviais ir iškilmingai atšvęsime nepriklausomybės atgavimą jų mažos, bet didžiai krikščioniškos šalies. Su malonumu mes jungiamės, kaip jūsų kalbėtojas minėjo, maldose prie Aukščiausiojo, kad Jis suteiktų lietuviams dvasinės stiprybės pernešti šias tamsias ir baisias persekiojimo naktis. Aš džiaugiuosi, kad jūs įvertinate tėvų Hooper ir O'Farrell darbą, kurie stengiasi gaivinti Jūsų tėviškės dvasią naujoje tėvynėje."

Tėvas Hunt pakvietė p. Charles Trucano, kuris kalbėjo rusiškai, nes daugelis lietuvių šią kalbą supranta. Jis pažymėjo: „Aš atvykau į šį kraštą iš Italijos prieš 30 metų. Aš myliu šį kraštą ir jo žmones. Kai išmokau kalbą, jaučiuosi visai kaip namie. Žmogui reikalinga religija, tėvynė ir šeima. Kai jis šiuos dalykus turi, gali jaustis laimingas. Jūs pamilsite Australiją, bet jūs niekada negalėsite užmiršti savo tėvynės Lietuvos. Aš esu labai laimingas, galėdamas dalyvauti jūsų tautos Šventės iškilmėse".

L. E-tas

„JANKIAI SUGRĮŽO"

Kai apie 4000 amerikiečių lakūnų nusileido Anglijoje ir apsistojo tuose pačiuose aerodrumuose, kuriais jie naudojosi karo metu, anglai pasijuo gana nejaukiai. Žalia spalva labai primena karą, o tie žaliukai, ne tiek gal savo skaičiumi, kiek judrumu, labai duria visiems į akis. Kiekvienam ramiam, savo reikalais susirūpinusiam anglui toji taikos meto „okupacija" primena, jog ne viskas tvarkoj su tąją taika.

Iš antros pusės anglų ambiciją užgauna faktas, kad būsimojo karo atveju jie turės remtis ne vien tik savo ginklais, bet ir Naujojo Pasaulio vyrais ir ginklais.

Vis dėlto oficialus amerikiečių priėmimas buvo gana šiltas ir anglų spauda nuoširdžiai pasveikino atvykusius. Amerikiečiai tokį anglų mostą aiškina mandagumu ir kantrybe, tačiau, rimtai pasvarsčius, anglams nieko kito ir nelieka daryti, kaip priimti amerikiečių pajėgas išskėstomis rankomis, nes jos yra tikra garantija, kad karo atveju britai neliks vieni.

Warringtono savaitraštis „The Guardian" rašė: „Beveik anksčiau, negu rašalas spėjo nudžiūti nuo akcininkų knygų, apie Burtonwoode, USA. F. milžiniškų kiekių įvairių medžiagų pardavimą, jankiai vėl sugrįžo ir šiose apylinkėse sukėlė daugybę spėliojimų dėl savo vizito tikslų. Mes laikome šį jėgų perkėlimą išmintingu perspėjimu". Toliau „The Guardian" daro tokią išvadą: „Jankių, atrodo, daugiau niekas neužklups snaudžiančių. Pearl Harbour pamoka pasiliks bent tūkstančiui metų. Su didžiausia viltimi, kad jiems nebeteks čia ilgai „kalėti", mes linkime jiems sėkmės, kol jie bus pas mus".

Malonus priėmimas Kolumbijoje

(Laiškas iš Kolumbijos)

1948. IX. 17. 73 lietuviai iš prancūzų ir amerikiečių zonų „Portugal" laivu iš Bordeaux išplaukėme į Kolumbiją. Kartageną pasiekėme spalio 3 d, o Bogotą, Kolumbijos sostinę, spalio 5 d. PC IRO malonia globa jautėmė iki pat Bogotos, nors mūsų kelionė buvo laikoma individualine. Kartagenoje mus sutiko Kolumbijos lietuvių komiteto narys kun. N. Saldukas, o Bogotos aerodrome Dr. St. Sirutis. Po šilto pasveikinimo buvome patalpinti gražiuose namuose, kuriuos šiam tikslui pavedė viena labdaringa ponia visam mėnesiui. Skubotai susitvėręs žymių ir įtakingų kolumbiečių komitetas kartu su veikiančiu lietuvių komitetu surinko nemažą sumą pinigų, nupirko lovas ir patalynę ir mus paėmė visiškon savo globon. Kurį laiką leido mums ilsėtis, o tuo pat metu paskaitomis supažindina mus su Kolumbijos istorija, žmonių gyvenimu ir jų papročiais. Kasdien mus aplanko turtingi kolumbiečiai, vežasi į savo ūkius, aprodinėja padarytą Kolumbijos žemės ūkio pažangą ir maloniai vaišina. Daugelis lietuvių specialistų ir žemės ūkio darbuotojų, tarpininkaujant lietuvių ir kolumbiečių komitetams, gana neblogomis sąlygomis susirado darbo. Ištisai vasaros krašte — Bogotoje — klimatinės sąlygos puikios, oras švelnus ir net malonus. Žmonės malonūs ir širdingi. Savo rūpesčiu ir užuojauta, kurią mes čia matome, kolumbiečiai mus stebina. Jaučiama širdinga nuotaika kelia mūsų nuotaiką ir skatina darban. Už visa tai žadame užsimokėti savo įnašu į jų gyvenimą.

Seniau atvykę į šį kraštą lietuviai tremtiniai gyvena Bogotos apylinkėse ir yra neblogai įsikūrę. Kai kurie jau veda net keletos stambesnių ūkių priežiūrą. Įdomus ir tas faktas, kad ligi šiol tik vieni lietuviai turėjo teisę į šį kraštą atvykti ir čia įsikurti.

Aišku, tolimesnio likimo mes nežinome, tačiau, ką šiandien turime ir matome, yra nuopelnas nenuilstamų veikėjų Dr. St. Siručio, kun. Salduko ir kt. jų bendradarbių, kurie deda visas pastangas, kad palengvintų savo broliams tremties naštą.

Lietuvių komitetas prašo savo tautiečius, esančius tremtinių stovyklose, į jį kreiptis tik tuos, kurie turi praktišką specialybę (inžinieriai, meisteriai, agronomai, pieninkai) ar atskirų ūkio šakų darbuotojai, nes ne visos profesijos Kolumbijoj galės rasti gerai apmokamo darbo, o be specialybės žmonėms, ypač nemokantiems ispanų kalbos, pragyvenimas sunkus ar visai neįmanomas.

A. Č.

Tremtinių sutikimas Kolumbijoj

VAKARAI SUKA GALVAS, KAIP SUSITVARKYTI SU RUSAIS

VAKARŲ EUROPOS SĄJUNGA IR AMERIKA

S. GEDMINAS

Jau vis dažniau girdėti balsų, kad Vakarų pasaulis turėtų pagaliau baigti kalbas apie įvairias gynimosi sąjungas, įvairius projektus ir planus, o pradėti veikti, nes vis daugiau pasiekia žinių apie sovietų Sąjungos ruošimąsi karui. Sukurtoji Vakarų Europos Gynybos Taryba, kurios šefas šiuo metu važinėja po Europos vakarines valstybes, turėtų kuo greičiausiai įvykdyti tuos uždavinius, kuriems ji sukurta. Pirmiausia, anot „Daily Mail", taryba turėtų išspręsti gyvybinį klausimą, ar apginkluoti Vakarų Vokietiją, ar daryti viską, kad Amerika pasiųstų dideles savo karines pajėgas į Europą. Vakarų Europos Unijos generalinis štabas ir tų valstybių vyriausybės davė Amerikai suprasti, kad amerkiečių pasiūlytasis projektas vieniems europiečiams atsilaikyti prieš Rusijos kolosą yra nepriimtinas. Jų nuomone, turi būti išdirbti ir kiti strateginiai planai, kurie numatytų ir kitus atvejus, ne tik galimą evakuaciją iš Vakarų Europos, išskyrus Ispaniją ir Angliją.

GYNIMOSI LINIJOS

Vakarų Europos Sąjunga palankiai žiūri į Vakarų Vokietijos panaudojimą kaip pagrindinio apsaugos lauko ir sriti tarp Elbės ir Reino laikyti buferiu prieš Rusų smūgius, taikančius į Vakarų Europos širdį. JAV kariniai patarėjai sutinka su ta pažiūra ir pritaria tam alternatyviniam strateginiam planui, kartu pabrėždami, kad jie pasirengia ir jį paremti, bet Europa turėsianti *numatyti ir* visas velniavas, į kurias ji įsitrauks šį planą vykdydama. Pagal amerikiečių strategų nuomonę, toks planas siūląs, kad Vakarų Europos Sąjunga turi atlaikyti frontą nuo Baltijos iki Jugoslavijos, maždaug 700 mylių ilgio. Toliau Sąjungos štabas siūlo sudaryti gynybos zoną 200 mylių pločio tarp Elbės ir Reino. Bet visos karinės pajėgos, kurias Vakarų Europa galėtų tam reikalui tuoj panaudoti, sudaro 15—20 divizijų, arba 50 mylių fronte viena divizija.

Žinovų apskaičiavimu, rusai tuojau gali mesti apie 60 divizijų, jų tarpe aštuonias šarvuočių, vadinasi, rusai gali leisti tris ar keturias divizijas prieš vieną Vakarų Sąjungos diviziją. Tokiu būdu tarp Rusijos ir Vakarų karinių pajėgų yra divizijų skirtumas, kurį reikia tuoj sumažinti jei norima atlaikyti pirmuosius smūgius.

REIKIA ĮTRAUKTI VOKIETIJĄ

Vakarų Europos kariniai vadovai teigia, kad esą tik vienas vienintelis sprendimas — apginkluoti Vokietiją. Jei visa Vakarų Europa, neišskiriant nė Vokietijos, būtų mobilizuota, tai jos karinės pajėgos sudarytų tik 12 mil. prieš 25 mil. Rytų Europoje. Skaičiuojant divizijomis, Vakarai galėtų pastatyti daugiausiai 200 divizijų prieš Rytų 450 divizijų. Todėl Vakarų strategai mano, kad šį skirtumą gali išlyginti tik JAV. Negali būti jokios gynybos propozicijos priimtinos Vakarų Europai, jei šiame gynybos regijone nebus mažiausiai 20 amerikiečių divizijų ir jei nebus sumobilizuota visa Vokietijos vyrų pajėga konstruktyviam gynybos darbui visoje Vakarų Vokietijoje.

Laikraštis baigdamas nurodo, kad JAV *nuolatos* laikytų neribotas ekspedicines pajėgas. Todėl reikšią Europoje sudaryti vietoje tokią jėgą, kuri sulaikytų pirmuosius Rytų smūgius, kol ateis paramą. Šį uždavinį tuojau turi įvykdyti naujai sudarytoji gynybos taryba.

„ŠALTUOJU KARU" PALAUŽTI RUSIJĄ

Nors Europa ir ruošiasi gynybai eventualaus karo atveju, bet neužgijusios praeitų karų žaizdos verčia tūlą pagalvoti, ką daryti, kad „šaltasis karas" nevirstų kruvinuoju. Įdomiai šiuo klausimu pasisako gen. lt. Sir Giffard Martel š. mėn. 6 d. CDM straipsny „Kaip laimėti „šaltąjį karą?" Pasisakęs už kokių 20 divizijų laikymą parengties stovy Vokietijoje, autorius nenori tikėti, kad Rusija tuoj pradėtų karą, nes ji esą dabar besiruošianti dideliam karui, kuris turėtų įvykti kokių penkerių metų būvy, tada, kai ji turės atominę bombą ir kitus baisiuosius moderniųjų laikų ginklus. Vakarai, pagal jį, nenaudosią atominės bombos, Rusijos sugriovimui, bet, jei Rusija, dabar pulsianti, kol dar Vakarai nėra pasiruošę, *atominiai ginklai* būsią labai pravartu. Bet jei bus panaudotas šis ginklas prieš Rusiją, tai tik tam, kad priverstų Rusiją sustoti rengtis naujam karui. Jei kitokių priemonių tai padaryti nesą, vienintelė paprasta ir sveika išeitis esanti dabar pulti Rusiją atominėmis bombomis. Tokiu būdu su Rusija būtų pasielgta taip, kaip ji jau keliolika metų elgiasi su pasauliu. Bet Vakarai ir čia galėtų žymiai efektingiau paveikti taip vadinamuoju „šaltuoju karu". Čia turima galvoj daugiau grynai politinis darbas, kurį turėtų vykdyti prie Vakarų Europos sąjungos generalinio štabo priskirtas specialus ketvirtasis štabo viršininkas.

IŠLAISVINTI PABALTIJĮ

Šis karas turėtų pasireikšti trimis kryptimis. Pirmiausia, pagal gen. Martel, reiktų paruošti efektingą planą tokiems kraštams, kaip Čekoslovakija ir Austrija, išlaisvinti, kur 95% gyventojų stovi Vakarų pusėje, bet jie yra sulaikomi nedidelių rusų kariuomenės dalinių. Šiam tikslui galėtų būti panaudotos jau minėtos 20 divizijų, kurios be didelio vargo galėtų šiuos kraštus išlaisvinti. Antra – žymiai svarbesnis darbas – išlaisvinti tokius kraštus kaip Vokietija ir Lenkija, kur sukoncentruotos didelės rusų pajėgos. Čia reikia suorganizuoti rezistencinį judėjimą. Britai šioj srity ypač daug patyrimo įgijo pereitam kare. Ir Rusijos okupuotuose kraštuose, kaip Ukraina ir Pabaltijis, tai būtų nesunkiai įvykdoma, nes ten tautinis jausmas yra labai gyvas. Ir trečia — Vakarai, ypač britai, turi visas galimybes, panaudodami jūrų pajėgą palaužti rusų prekybos laivyno judėjimui, kaip Rusija padarė su sausumos keliu.

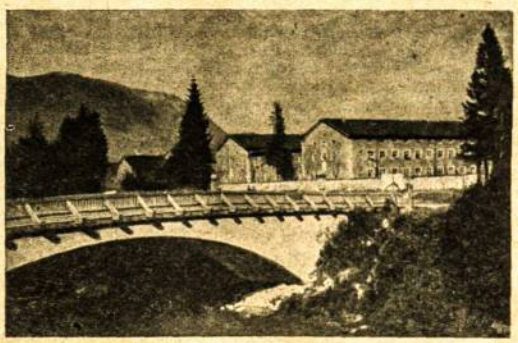

Lietuvių stovykla Garmische — Adomavičiaus nuotr.

Stovyklos mokytojo kambary — K. Daugėlos nuotr.

NEGALIMA DELSTI

Į šį „šaltojo karo" darbą turėtų būti aktyviai įjungta radio propaganda. Dar kartą turėtų būti išmėgintos ir britų užs. reik. ministerijos gabumai Rusiją sulaikyti nuo ruošimosi karui. Rusija turėtų pravesti bent dalinę demobilizaciją ir jos pajėgos turėtų būti prieinamos tarptautinei kontrolei.

Jei Rusija tai atsisakytų padaryti, Vakarai turėtų atsisakyti ir „šaltojo karo" politikos.

Bet visą „šaltąjį karą" reikia taip vesti, kad Vakarai nepasielgtų per kietai ir neužsitrauktų Rusijos paverstų tautų antipatijos ir nesužadintų jiems noro griebtis ginklo savo kraštams ginti.

Todėl Vakarai ir neskuba to šaltojo karo dideliu greičiu vesti. Bet iš kitos pusės čia ir glūdi didysis pavojus, nes, Vakarams delsiant, Rusija turi laiko tobulinti jos naujuosius ginklus ir tuo būdu priartinti kitą pasaulinį karą. Jei vakarai gerai paspaustų Rusiją dabar, tai gal ji ir sutiktų priimti statomus šaltojo karo reikalavimus, nes dabar, pradėjusi dar gerai nepasiruošusi karą, tikrai prakištų.

Visi gražūs žodžiai ir projektai tokiais greičiausiai ir liks. Vakarai dar kiek uždels, Amerika mėgins dar betarpiškai derėtis, o Rusija pabaigs pasiruošti žiauriausiam karui, kokio žmonija dar nežinojo.

Jurgis Jankus

PUŠIS

12.

Ji visada ateidavo pas mus ir rugių rinkti, ir šieno grėbti, ir linų rauti ir kulti. Seniau ateidavo motina, bet dabar ji, visada ji. Praeitą rudenį ji irgi kūlė. Kol į mašiną leidau, ji nė vienos neprileido davinėti ant staliuko, o kai leisti atėjo tėvas ir aš nuėjau prie kūgio, greitai ten atsirado ir ji. Tada apie tai visiškai negalvojau, bet dabar nuostabiai atsimena visos smulkmenos. Mašinai sustojus, įsmeigęs šakę į žemę, nugriuvau į šiaudus, o ji nuslinko nuo kūgio ir atsisėdo šalia, bardamosi, kad Petrė ją numetusi. Bet akyse nebuvo piktumo. Paėmė ilgą šiaudą, vedžiojo *man po* atlapą krūtinę ir juokėsi.

— Ar smagios pabaigtuvės bus? — klausė.

— Smagios. Pupkai gros.

O Pupkai, kol dūdos nebuvo įėjusios į madą, buvo geriausi grojikai visame valsčiuje.

— Bet smagumo nebus.

— Bus ir smagumo.

— Man nebus.

— Kodėl?

— Manęs nepašokdinsi.

— Argi?

— Pats žinai, kad nepašokdinsi.

— Bet kodėl?

— Aš perprasta.

Ji juokėsi, ir aš negalėjau suprasti, kodėl taip kalba.

— Nagi?! Ar aš kada skyriau? — nustebau.

— Neskyrei, bet skirsi. Pradėsi skirti.

— Neskirsiu, pamatysi, kai neskirsiu.

Abu juokėmės. Paskui buvo pabaigtuvės, ir aš tikrai neskyriau. Priešingai, su ja šokau net daugiau, nes ji buvo tikrai gražiausia iš visų.

— Na ką, ar skiriu? — klausiau pašokinęs, o ji žiūrėjo tiesiai į akis, sunkiai kvėpavo ir dantys buvo nepaprastai balti ir lygūs. *Kažin kodėl dabar, gulėdamas ir* žiūrėdamas į tamsias lubas, taip gerai atsimenu juos, tarp pilnų raudonų lūpų blizgančius.

— Dabar ne, bet greitai skirsi, — pasakė ir nuėjo. Girdėjau net, kai nueidama atsiduso, bet aš nieko nesupratau. Dabar viskas visai kitaip atrodo.

Mėgau rytais išeiti į mišką pagrybauti arba perpiete pariešutauti, ir kelias buvo visada tiesiausias per Stabulių kiemą. Retą kartą nesutikdavau jos tada prie šulinio, pagal klojimą, prie kūdros krašto arba sodely. Kiekvieną sykį persimesdavom keleta smagių žodžių, ir jie vis tokie būdavo bereikšmiai, bet gulėdamas palengva atsimenu visus. Še, einu, rodos, iš miško su krepšiu baravykų, o ji išlipa iš vyšnios ir ateina priešais su vyšnių krepšeliu. Jis dar nepilnas, bet aš visai nepagalvoju, kodėl ji nebaigė skinti, bet išlipo ir ateina priešais. Dabar man visiškai aišku.

— Ragauk, — sako. O akys tokios, lyg sakytų: „Mane pačią ragauk"!

Susėdę ant suolelio valgom abu, spiaunam kauliukus anapus tvoros į didelę žolę, aš pasakoju, kaip sekėsi grybauti ir kaip Antano pabaly tris gyvates mačiau, o ji sako:

— Čia kitą metą daug vyšnaičių pridigs. Ar galėsi pasakyti, kurios mano, o kurios tavo?

— Visos bus tavo, — sakau. — Tavo vyšnios, tavo kauliukai, tavo ir vyšnaitės.

— O tu tik pasmaguriauti atėjai? Koks . . .

— Nepyk, aš galiu atsilyginti grybais. Pasiimk, kur gražiausius. Du.

Tik du?

— Visų negaliu atiduoti.

— Žinau, kad tu negali. Žinau.

Ima niūniuoti ir renka. Ilgai dėliojo iš vieno krepšio į kitą ir paima didelį, storakotį, patį didžiausią iš viso krepšio.

— Čia tu, — sako.

Paskum kitą, truputį mažesnį, didelį, bet baltutį, dar nė kiek nepageltusį.

— O čia . . .

— Čia tu, — nutraukiau.

— Ir dar tą mažiuką. Gerai?

Paima mažytį vos iš samanų išlindusį.

Žmogaus gyvenimas is 65 metu perspektyvos

SUKAKTUVININKAS KAN. MYKOLAS VAITKUS AKTUALIAIS KULTŪROS REIKALAIS

Nors mirtis be pasigailėjimo skina senųjų tautos veteranų eiles, tačiau, nepaisant to, turime taip pat visą eilę sukaktuvininkų, sulaukusių pasigėrėtino amželio: Dr. Kazys Grinius, Vydūnas, arkivysk. Skvireckas; neseniai 50 metų visuomeninio darbo sukaktį atšventė taip pat didžiojo knygnešio sūnus, visuomenės veikėjas Kipras Bielinis, o šit dabar, spalio 27 d., suėjo 65 metai ir mūsų rašytojų draugijos garbės nariui, **kan. M. Vaitkui.**

Visi, kam tik yra tekę turėti reikalų su mūsų knyga, su malonumu atsimena tą švelnų, visuomet maloniai nusiteikusį ir didžiai taktingą žmogų, nuolatinį Jakšto, Maironio ir Tumo bendradarbį, amžinai susisielojusį lietuviškosios literatūros ir kultūros likimu. Vieną nepaprastai gražaus šiemetinio bavarų rudens popietę jį ir vėl išvystame Bavarų sostinėje, ūkio ministerijos salėje, atvykusį su paskaita pagerbti mūsų tautos bažnytinio dvasios vado sukakties. Sakytumei, čia vėl matai senąją Kauno dalelę: paskaitininkas, solistė, konservatorijos profesorius, smuikininkas ir čelistas — vis seni kauniškiai, kurių būrį padidina visa eilė sukaktuvininko senųjų pažįstamų, bendradarbių, mokinių. Vėl užsimezga kalba, kaip kitados pas Jakštą, Šv. Kazimiero draugijoje arba Seminarijos kieme, apie senąsias ir naująsias temas. Išsišnekame ir apie mūsų tremties gyvenimo kultūrines aktualijas. Seni bendradarbiai siūlo, kad sukaktuvininkas rašytų atsiminimus — galėtų duoti daug vertingos medžiagos, sakysim, apie tokius Jakštą, Maironį, Tumą, Skvirecką, Smetoną. Šiaip vėl daug svarbių ir vertingų mūsų tautiniam gyvenimui faktų gali nueiti nežinion, niekeno neužfiksuoti. Pasirodo, sukaktuvininkas yra išlaikęs tą patį optimistinį ir giedrą žvilgsnį, kurio neįstengė sugriauti nė kieti okupacijų ir tremties metų bandymai.

Kan. M. Vaitkus kilimo yra žemaitis. Gimė 1883. XI 27. Gardžiuose, Kretingos apskr. 1892—1903 m. mokėsi Gargždų pradžios mokykloje, Palangos progimnazijoje ir Liepojos gimnazijoje, 1903—1909 m. Kauno kunigų seminarijoj, Petrapilio Dvasinėj Akademijoj, Insbrucko universitete. 1909—1913 m. ėjo Telšių kapeliono pareigas, 1913—1914 m. „Bažnytinės Apžvalgos" viceredaktorius, 1918—1940 m. dirbo Šv. Kazimiero draugijoj, „Ganytojo" bei „Žvaigždės" redaktorium. Draugijos sekretorium, paskiau direktorium ir pirmininku. 1929—1940 m. buvo Kauno Meno Mokyklos kapelionu, 1936—1944 m. Kauno kunigų seminarijos profesorium. Bendradarbiavo „Draugijoj", „Vienybėj", „Garny", „Vaivorykštėj", „Vadove", „Lietuvoj", „Lietuvos Aide", „Ryte", „XX amžiuje", „Skaitymuose", „Bare", „Židiny" ir kt. Išleido lyrikos „Margumynas", „Šviesūs krislai", „Liepsnelės", „Nušvitusi dulkė", poemas „Laimė", „Genijus ir meilė", „Upytė", „Brėkšta", dramos kūrinius „Žvaigždės duktė", „Vilnius mūsų", „Žaibas ir mergaitė", satyrų rinkinį „Rakštys", beletristikos rinkinį „Iš įvairių pasaulių", romanus „Auštant", „Rytmečio žygiai".

— Ką dabar rašote ar esate parašęs?

— Turiu prirengtus spaudai 4 lyrikos rinkinius ir vieną beletristikos rinkinį. Lietuvoj paliko svetimos poezijos vertimai, satyrų rinkinys ir du beletristiniai veikalai (vienas nebaigtas). Rašau romaną „Į saulę" ir istorinį romaną „Daniel ir Sušan", rašau savo atsiminimus.

— Kaip atrodo lietuvių literatūrinis gyvenimas tremty?

— Lietuvių literatūrinis gyvenimas tremty lig šiol vystėsi sėkmingiau, negu aš, tebebūdamas Lietuvoje, tikėjausi. Esama talentų. Pasirodė vertingų knygų. Jeigu audros mūsų nesunaikins, jeigu

Kan. M. Vaitkus

susidarys pajėgi knygai pirkti skaitytojija, mūsų rašytojai sukurs gražią tremties literatūrą.

— Ar lietuviai rašytojai ir kiti kultūrininkai pakankamai geraį atlieka savo misiją?

— Rašytojai ir kultūrininkai atlieka savo misiją pakenčiamai. Mums, rašytojams, reikėtų įsigyti dar daugiau ir vertingesnio dvasinio rašalo iš pasaulio lobyno (o kultūrininkams — dvasinės kultūros), perleisti per savo dvasios gyslas, paversti savo krauju ir juo rašyti, nesigraibyti svetimų padažytų ir pakvėpintų madinių vandenėlių. Prašom neįsižeisti už patarimą — juk gero dalyko daugiau įsigyti niekuomet nekenkia. — Koks jų svarbiausias uždavinys būtų ateityje?

— Duoti broliams **visus savo** dvasios turtus (tam reikia jų turėti).

— Ką turėtumėt pasakyti dėl Kultūros Fondo veikimo?

— Dėl Kultūros Fondo veikimo? Atleiskite, matyti, aš jį pražiopsojau — ir nepastebėjau jį veikiant. Na, bet ir nenuostabu: gyvenu labai nuošaliai...

— Kaip atrodo žmogaus gyvenimo prasmė iš 65 metų perspektyvos?

— Nors mūsų kartos gyvenimas buvo neramus ir vargingas, vis dėlto man paliko įspūdis, jog gyvenimas yra gražus ir mielas dalykas, vertingas sau ir kitiems, jeigu tik norėsi, ko **privalai** norėti, ryžtai realizuoti, ką **gali** realizuoti, ir negaiši, manydamas: dar turiu laiko, nes nė stebėte nepastebėsi, kaip laikas besąs jau pasibaigęs...

— Kaip patinka partinės rietenos spaudoj ir visuomeniniam gyvenime? — kažkaip nejučiomis išsprūsta klausimas, kalbai iš egzistencializmo persimetus į realią kasdienybę; ir kaip neišsprūs, kai matai, kaip garbingos institucijos, veikėjai, sakuotnugariai pilko darbo didvyriai drabstomi purvais ir apjuodinami ne dėlto, kad būtų juodi, nors ir nebe klaidų būdami, bet tik dėlto, kad, mikliai pasipustę liežuvius, partiniai demagogai tiesos ir laisvės vardu velnio sėklą sėja toliau.

— Partinės rietenos? Aš jų niekad gyvenime nemėgau ir jose nedalyvavau: jų nekenčiu. Pagaliau, tokios plačios yra tiesos bei grožio erdvės, jog, jose pasinėrus, nė laiko neberandama rietenose dalyvauti ar jas sekti...

— Kiek dėl tų rietenų kalti katalikai?

— Netinka būti teisėju, nes per maža esu susipažinęs su padėtim. Betgi katalikai gal bent tuo kalti, kad iš viso tokioj polemikoj dalyvauja. Jeigu nedalyvautų, nebebūtų ir rietenų, vien oponentų monologas greit pasidarytų ir patiems nuobodus — ir nutrūktų.

L. P.

M. VAITKUS

Mirksniu snaigės

Iš tylių aukštybių milijardai snaigių
atskrenda, sumirga ir išnyksta staigiai,
krisdamos be garso į balpūkį klodą,
kurs uždengia žemę lygiai ir vienodai...

Kaip sidabro snaigės ir būties momentai,
iš kažkur atskridę, krenta, krenta, krenta,
kol mumis uždengia storas laiko klodas,
netgi smėlio kapo ateičiai nebrodąs...

Šaltas tyrų sniegas, grįžtant čion gegužiui,
į motulę jūrą vandenim nuūžia,
ir atgiję kloniai saulei pasirodo,
ir vėl puošia gėlės žemės veidą juodą...

Klojąs mūsų kapą šaltas laiko klodas
saulėj neištirpsta, kaip žiemužės godos,
ir pageltę kaulai tyliai amžius miega,
abejingi saulei, abejingi sniegui...

Netekome tauraus kario

Spalio 25 d. Augsburge Servatius Stift ligoninėje mirė Lietuvos kariuomenės brigados generolas inž. Klemensas Popeliučka. Velionis gimė 1892 m. birželio 16 d. Šiaulių apskr., Pašvitinio valsčiuj, Būčiūnų kaime. Baigęs 1912 m. Šiaulių gimnaziją, įstoja į Kijevo Politechnikos Instituto architektūros skyrių. Įsiliepsnojęs pirmas pasaulinis karas patraukia jį į Petrapilio karo inžinierijos mokyklą, kurią baigė 1915 m.

Tarnaudamas rusų kariuomenėje, už narsumą ir nuopelnus buvo apdovanotas visais ordenais, kuriuos turėjo teisę gauti vyr. karininkas. Kilus revoliucijai ir įvykus bolševikų perversmui, jis grįžta į tėvynę. Jau 1919 m. pradžioje jis įstoja savanoriu į besikuriančias Lietuvos kariuomenės eiles ir, vadovaudamas inžinerijos daliniams, veikia fronte prieš bolševikus ir bermontininkus. Jo rūpestingumas, iniciatyva, asmeniškas pavyzdys ir jo drausmingi daliniai, kaip bolševikų taip ir bermontininkų frontuose, suteikia vertingą pagalbą jaunajai Lietuvos kariuomenei, siekiant pergalės ir nepriklausomos Lietuvos respublikos atstatymo.

A. a. gen. K. Popeliučka

Pasibaigus kovoms už laisvę, tėvynės gyvenimas greit pradėjo normalizuotis, bet kiekvienam kariui buvo aišku, kad Lietuvai būtina turėti nors negausi, bet stiprios tautinės dvasios ir naujoviškai aprūpinta kariuomenė. Todėl 1923 m. a. a. K. Popeliučka įstoja į aukštuosius karininkų kursus, kuriuos baigęs didžiausią savo dėmesį kreipia į kadrų paruošimą ir parengimą įvairių specialistų. Savo žinioms pagilinti nuo 1925 m. iki kasdienybę; ir kaip neišsprūs, kai matai, kaip garbingos institucijos, veikėjai, sakuotnugariai pilko darbo didvyriai drabstomi purvais ir apjuodinami ne dėlto, kad būtų juodi, nors ir nebe klaidų būdami, bet tik dėlto, kad, mikliai pasipustę liežuvius, partiniai demagogai tiesos ir laisvės vardu velnio sėklą sėja toliau.

— Partinės rietenos? Aš jų niekad gyvenime nemėgau ir jose nedalyvavau: jų nekenčiu. Pagaliau, tokios plačios yra tiesos bei grožio erdvės, jog, jose pasinėrus, nė laiko neberandama rietenose dalyvauti ar jas sekti...

— Kiek dėl tų rietenų kalti katalikai?

— Netinka būti teisėju, nes per maža esu susipažinęs su padėtim. Betgi katalikai gal bent tuo kalti, kad iš viso tokioj polemikoj dalyvauja. Jeigu nedalyvautų, nebebūtų ir rietenų, vien oponentų monologas greit pasidarytų ir patiems nuobodus — ir nutrūktų.

L. P.

PRASILENKIMO VALANDA

A. M. KATALIŠKIO NOVELĖS

Jau ir anksčiau spaudoje reiškęsis ir skaitytojų dėmesį atkreipęs A. M. Katiliškis nūn išleido visą savo novelių rinkinį, „Prasilenkimo valanda" jį pavadinęs. Pačiu tų novelių leidėju yra „Tėviškės Garso" leidykla (L. Vismantas). Rinkinin sudėta 17 įvairaus dydžio ir turinio dalykėlių.

Pats rinkinio pavadinimas jau nusako šių novelių pobūdį: gyvenime žmonės dažnai prasilenkia vienas su kitu, išklysta savais keliais, nepataiko savo tikslan. Iš to kyla liūdesys, nusivylimas, taip būdingas visoms šio jaunojo autoriaus novelėm. Siužetų atžvilgiu vieni tų apsakymėlių yra kiek iš senesnės praeities, atsieit iš autoriaus prisiminimų, kiti iš paskutiniųjų metų, iš okupacijų laikotarpio, net iš stovyklinio tremties gyvenimo. Tačiau ir vienuos ir kituos kartojasi ta pati pagrindinė vaizdavimo nuotaika: prasilenkimas.

Meilė, nelaiminga meilė tai ta sritis, apie kurią sukasi A. M. Katiliškio vaizduojamasis pasaulis dažniausiai. Šioj srity jis jaučia daugiausia pomėgio. Iš to kyla ir tas ypatingas impresionistinis stilius. Ta, kuri prisiekė meilę senoj kaimo bažnytėlėj, po kurio laiko „laikėsi, įsikibusi jauno vyro rankos ir visa pasvirusi prie jo pečių. Ji dar daugiau prisiglaudė ir dar meilesnė pasidarė tam vyrui, ir visai nematė manęs ir visai negirdėjo mano pasveikinimo." (pusl. 214). Ir kitur: „O šiandie krito galutinis kirtis: sodno šešėliuose ji glaudėsi prie kažinkokio puošelyvos iškvėpinto švarko" (p. 37) Tatai, žinoma, iššaukia ir motyvų bei siužetų pasikartojimą: rašytojas tą pačią idėją nori parodyti įvairiais aspektais nušviestą, bet neišvengia kartais ir išorinio pasikartojimo. Ąntai sonderfuereris Wille panašus į kulturtregerį Bilkę. Tai, žinoma, stiprios paskutinių išgyvenimų impresijos įtaka, pasiekianti kai kur ir kompozicinių laimėjimų, („Sypsena pro miglas"), nors šiaip impresionistinis vaizdavimo būdas kompozicinį aiškumą, novelės architektoniką temdo įsileidimu į smulkesnius pergyvenimų vaizdavimus, į savojo „aš" atidengimą (daugumas novelių eina pirmojo asmens pasakojimu).

Impresionizmas iš vienos pusės linksta į simboliką, iš kitos į romantiką. „Smuikininkė nuo tilto" ar „Rankoj" kaip tik ir randam tos simbolikos, o ne realaus sielos išgyvenimų aprašymo, kaip kituos vaizdeliuose, ypač iš paskutiniųjų laikų. Gi vaikystės prisiminimai eina ranka rankon su romantiniu nusiteikimu. („Sulinio istorija", „Paskendusi vasara"). Suprantama, kad impresionizmas tik maža vietos teduoda satyrai („Ponios kiaulytės galas").

A. M. Katiliškis tęsia tą pačią tradiciją, kurią tėviškėj jaunesniosios kartos rašytojai jau žymiai anksčiau buvo pradėję (K. Jankauskas, M. Katilius). Ji betgi yra skirtinga nuo mūsų literatūros ankstesniojo impresionizmo (I. Šeiniaus): joj mažiau ir kompozicinio glaustumo, ir realaus bei objektyvaus sielos vaizdavimo-betarpiška praeitis, agregatiški pergyvenimai ir prisiminimai. Gamtos vaizdavimas dabar yra daugiau estetinio pobūdžio (kaip tokios pat ir visos novelės): „Ir gailiai mėlynas dangus rymojo ant aukštų ir tamsių miškų ir jų viršūnės košė drungną pietų vėją ir kedeno ir tarše balzganus ir keisčiausiai išdrikusius debesėlius, tartum pirštais geros globojančios rankos", (p. 110) Arba: „Vieversys kilo vis aukštyn. Jo sparnai judėjo pačioje gelmėje mėlynės, gilesnės už ežero duburį ir skaidresnės už upelių akmenėlių dugną. Ir nesiliovė skambėjęs sidabrinis varpelis aukštiems laukų altoriams, ir žiogeliai pamaldžiai šnabždėjo žolėje, po kojomis" (p. 176).

Išvidinę savo kūrinių formą, impresionizmo apspręstą, A. M. Katiliškis bando lyginti bei taisyti (nors ta taisymo ranka ir aiškiai jausti): liūdesį ir melancholiją, praradimą ir apsivylimą jis, kad ir ne visur, pasuka atgal nuo dekadentinio kelio. Ypač žymi motinos įtaka sūnui („Paryčio vėsa") ar draugo įtaka („Sunkios pagirios") ar pagaliau lemties („Nuobodžiu krantu").

Stiliaus atžvilgiu A. M. Katiliškis turi gerų privalumų: jo sakinys gyvas, jis moka pavartoti daug naujų žodžių (gerai nusakančių sielos būsena), net pats naujų padaryti. Ypač ir gamtai pavaizduoti prisieina pavartoti tokių naujų žodžių. Bet kai kurie eiliniai kasdieninės kalbos posakiai, paviršutiniškai mesti, neprisideda prie novelės darnumo. Ir sintaksę kai kur ardo impresionistinis skubumas („Rimša man buvo panašus į barsuką, mažas ir storas, kurį kadaise mačiau Lapkasiuose, užpakalinėmis kojomis verčiantį žemes iš savo olos", p. 89).

Pasukimas daugiau į objektyvinį vaizdavimo būdą, kūrinio subrandinimas tiek, kad jis jau nebėra asmeninis autoriaus įspūdis (impresija), išvidinis formos išlyginimas, (kompaktiškas jos jungimas su išore, ne kaip išvada ar priedainis), turint jau visai geras stilistines priemones, lengvą, išdirbtą pasakojimą ir gerą apsiskaitymą žada mūsų jaunajam beletristui visai tinkamą vietą mūsų naujojoj literatūroj.

A. TYRUOLIS

1928 m. jis studijuoja Prancūzijos Ecole Superiere d' aeronautique et de construction d'automobiles. Įgijęs diplomuoto inžinieriaus teises, jis grįžta tęsti savo tarnybą Lietuvos kariuomenėje. Paskirtas Karo Technikos štabo viršininku, jis aktyviai prisideda prie įsteigimo įvairių inžinerijos karininkams kursų. Be to, pagelbsti modernizuoti apmokymą ir parengimą kadrų. Už ypatingus nuopelnus Lietuvos respublikai prezidentas jį apdovanojo D.L.K. Vytauto ir D.L.K. Gedimino antrosios klasės ordinais. 10 metų Latvijos nepriklausomybės proga Latvijos respublikos prezidentas jį apdovanoja jubiliejiniu medaliu „Par Latviju".

A. a. br. gen. K. Popeliučka, kaip karių, taip ir plačios visuomenės tarpe, buvo žinomas kaip gabus karys, nuosekliai dirbęs tėvynės gerovei sudėtingą darbą. Didelė ištvermė, kuklumas, aukštai išvystytas pareigingumo jausmas, tolerancija, aukšta moralė, šeimos meilė — charakterizuoja jo asmenį, tarnaujantį Dievui, Tėvynei ir artimui. Savo šeimyniniame gyvenime jis gauna sunkų moralinį smūgį, kai, vos 16 metų sulaukęs, miršta jo vienintelis sūnus Tadas, kuriam išgelbėti neatsirado vaistinėse ir ligoninėse reikalingų prieš meningitą vaistų. Tuo metu Lietuvoj bolševikai jau buvo nacionalizavę ir Rusijon išvežę visus retesnius ir brangesnius vaistus, nepaliekdami jokios atsargos gyventojų reikalams.

Kai 1940 m. birželio 15 d. raudonoji armija okupuoja Lietuvą, jau birželio 27 d., pagal sovietų pasiuntinio įteikiamą Lietuvos krašto apsaugos ministerijai sąrašą, a. a. brig. gen. Popeliučka, tuomet Karo Technikos Valdybos viršininkas, yra atleidžiamas iš kariuomenės. Ilgą laiką, a. a. brig. gen. Popeliučkai nesuteikiama nei tarnyba, nei darbas. Galop, kai stoka pedagogų pasireiškia visose mokyklose, jis Kaune suaugusių gimnazijoje (dėstoma buvo vakarais) gauna rusų kalbos ir matematikos mokytojo vietą.

1944 m. beartėjantis frontas nubloškia jį su žmona Vanda Popeliuckiene — Bohdanavičiūte Vokietijon, kur Grünberge, Silezijoj, Opta — Radio fabrike kasdien dirba po 12 val. 1945 m. Augsburge džiaugsmingai sulaukia amerikiečių kariuomenės ir po to matom gyvenantį Haunstetteno DP stovykloje. Čia jis nelieka nuošalyje nuo tremties gyvenimo. Išrinktas į stovyklos lietuvių komitetą, eina komiteto pirmininko ir LTB Augsburgo apylinkės pirmininko pareigas.

Pastaruoju metu buvo grįžęs prie pedagoginio darbo.

Visada nuoširdus, sąžiningas, pareigingas, teisingas ir atsidėjęs prisiimtoms pareigoms, a. a. brig.gen. K. Popeliučka dirbo taip intensyviai, kad tai atsiliepė į jo sveikatą. Susidariusios komplikacijos, nežiūrint gydytojų pastangų, nepavyko nenugalėti. Skaudus smūgis ištiko nevien jo mylimą žmoną, bet ir visus lietuvius, nes jis galėjo dar daug padėti tėvynei, kurios prisikėlimu né kiek neabejojo.

Šio Lietuvos kario nuopelnus ir darbus tėvynei aprašė jo bendradarbiai knygoje „Karo technikos dvidešimtmetis", 1939 m. Neabejotina, kad ateityje Lietuvos istorikai jį minės Lietuvos vaikams, kurie ateičiai stiprybę iš praeities sems. Tą praeitį simbolizuoja Lietuvos Nepriklausomybė, kuri yra lietuviams ateities idealas. Šiam gi kilniam idealui sąžiningiausiai dirbo a. a. brig. gen. K. Popeliučka.

J. KŪBAS

Atitaisymas

„Žiburių" nr. 63 korespondencijoje apie Eutino stovyklos lėlių dirbtuvę vietoj O. Rauklienės turi būti **O. Brauklienė.**

Baltijos un-to studentų at-kų šventės dalyviai ir svečiai

Baltijos universiteto Studentų ateitininkų šventė

Spalių 3 d. Baltijos Universiteto studentų ateitininkų draugovė atšventė savo įsikūrimo ir veiklos tremtyje dvejų metų sukaktį. Iškilmingas pamaldas laikė kun. dek. Dabužinskas. Ta pačia proga draugovė įsigijo savo vėliavą. Vėliavos kūmais buvo, ateitininkai sendraugiai p. O. Krikščiūnienė ir prof. Valteris. Iškilmingo akto metu 22 draugovės nariai kandidatai atliko iškilmingą priesaiką. Buvo atgaivintos, anksčiau įsikūrusios, bet vėliau, dėl daugelio emigravusių draugovės narių nustojusios veikti korporacijos „GAJA", „GRANDIS" ir „SATRIJA". Iš draugovės pirmininko pranešimo apie draugovės veiklą buvo galima pastebėti, kad ši ateitininkų draugovė ne tik savo organizacijos ribose bet ir visame akademiniame gyvenime, o taip pat ir už universiteto ribų savo darbais užsitarnavo tinkamo įvertinimo ir pripažinimo.

Po iškilmingo akto buvo draugovės menininų jėgų pasirodymas. Šia proga į šventę atvykusi Spakenbergo gimnazijos moksleivių ateitininkų grupė pasirodė su p. Krumino parašytu tautinių šokių ir dainų montažu.

Agnus.

ATEITININKŲ SENDRAUGIŲ SUVAŽIAVIMAS

Lapkričio 2 d. Diepholze įvyko anglų zonoje gyvenančių ateitininkų sendraugių suvažiavimas. Jame dalyvavo apie 70 ateitininkų sendraugių. Buvo skaitytos dvi paskaitos — „Emigracija tautos kovų perspektyvoje" Dr. Vl. Vliamo ir Dr. Petro Karvelio apie Lietuvos valstybės atstatymą ryšium su ideologiniais visuomenės susigrupavimais — ir aptarta visa eilė kitų klausimų. Suvažiavimas praėjo labai darnioje nuotaikoje. Į zoninę Valdybą išrinkti kun. Adomavičius, Kudirkienė ir Griškėnas.

Suvažiavimą sveikino VLIKo pirmininkas prof. kun. M. Krupavičius Diepholzo kolonijos vadovas Janušlonis, komiteto pirm. Pimpė ir kt.

Dr. Petras Karvelis, kaip VLIKo atstovas, padarė pranešimus Diepholzo ir kitose stovyklose.

Vikt.

SPORTAS

Vokiečių pastangos atgauti pozicijas

Neseniai vokiečių spaudoje skaitėme apie šveicarų futbolininkų ir švedų lengvaatlečių viešnagę Vokietijoje. Visa vokiečių spauda su didele pompa šiuos įvykius paminėjo ir šveicarų bei švedų sportininkus iškėlė į padanges. Tos gastrolės yra tuo reikšmingos, kad tai yra lyg tam tikrų šalių noras su vokiečiais sportinėje tarptautinėje plotmėje vėl bendradarbiauti, nors vokiečiai nei St. Moritze (žiemos olimpiadoje), nei Londone (XIV pasaulio olimpiadoj) negavo starto teisės. Reikalas politinis ir labai aiškus. Tai išdava buvusio vokiečių didelio apetito „sukurti naują Europą". Šveicarų futbolininkai bei švedų lengvaatlečiai yra lyg pirmosios kregždės, kurios skelbia naują pavasarį pokariniam Vokietijos sporto gyvenimui. Nors šveicarai Muenchene, Stuttgardte ir Karlsruhėj skandalingai pralaimėjo, tačiau, kaip sportininis etiketas reikalauja, artimiausiu laiku šių miestų rinktines kvies pas save revanšui. O švedų komandos vadovas atsisveikindamas pareiškė vilčių, kad jis tikisi ateinantį sezoną vokiečių lengvaatlečius matyti Malmö (Švedijoj).

O kaip į tai reaguoja FIFA ir kitos valstybės? Pirmieji protesto balsą pakėlė čekai ir olandai, įteikdami FIFAi šiuo reikalu protestus. Kitos valstybės yra santūresnės ir tylėdamos laukia ... kol paaiškės politinių vėjų kryptys. Taigi kartais ir sportas priklauso nuo politikos. Kuo tas reikalas pasibaigs prie žalio stalo — kol kas neaišku, tačiau džiaugsmo iršviesių prošvaisčių vokiečių sportiniuose sluogsniuose sukėlė ... iškiliosios anglų futbolo ekipos Manchester United pareikštas noras po Naujų Metų sužaisti ellę rungtynių su stipriausiais vokiečių futbolo vienetais. Taigi perspektyvos būti ir toliau FIFA-os pasmerktiems nelabai realios o gal ...

Vokiečiai dėlto nelabai jaudinasi ir toliau daro žygių prastumti, jei ne ištisus vienetus, tai bent paskirus savo geruosius sportininkus, į užsienį. Štai šiuo metu žinomas vokiečių boksininkas Walter Neuselis ieško laimės Anglijoje susikauti su anglu Broose Woodcocku arba Jack Londonu. Britai, iš seno žinomi kaip šalti ir apgalvoją džentelmenai, nors įvertina Neuselio norą, bet ... susitikimą siūlo tik ateinančiais metais, sakydami ... kad dar laikas nepribrendo. Vokietijos viltis — sunkiasvoris Hein ten Hoff Hamburge taip pat sėdi ant supakuotų lagamimų ir laukia leidimo į JAV. Diena veja dieną, savaitė — savaitę, o leidimo dar nematyti. Bet tikimasi. Taip pat ir Richard Vogt, laimėtojas prieš Šmelingą, laukia leidimo vykti Anglijon. Gal ir sulauks.

Šie reiškiniai aiškiai rodo, kad vokietis sportininkas vėl pradeda atgauti savo vertę užsienyje, ir daug nesistebėtume, jeigu jis vėl būtų priimtas į tarptautinio laukimo eiles.

DALIUS

Pranešimas žemės ūkio darbuotojams

VISŲ VOKIETIJOS ZONŲ IR AUSTRIJOS LTB KOMITETAMS IR LTŽŪDS-GOS SKYRIAMS

1. LTB apylinkių komitetai, LTŽŪDS-gos skyriai, kurie dėl kokių nors priežasčių dar nėra sudarę ūkininkų ir kitų žemės ūkio darbuotojų sąrašus, norinčių gauti sutartis emigracijai į USA ir jas nėra prisiuntę LTŽŪDS-gos Centro valdybai, prašomi pagal žemiau duotus klausimus minėtus sąrašus sudaryti ir prisiųsti S-gos Centro Valdybai.

Į sąrašus turi būti įtraukti tik tikrieji ūkininkai, žemės ūkio darbininkai ir kiti žemės ūkio specialistai, kurie sutinka dvejus metus dirbti žemės ūkyje šiaurėsrytų štatuose.

Į sąrašus neprivalo būti įtraukti tie, kurie jau prisiuntė savo žinias LTŽŪDS-gos C. V-bai, Am. ir Darb. prof. S-gai ar jau turį ar užsirašę ją gauti kur kitur.

1. Pavardė, vardas, tėvo vardas, moterų mergautinė pavardė.
2. Gimimo data ir vieta (kraštas ir miestas).
3. Valdyto ūkio dydis, ar dydis ūkio, kuriame dirbta.
4. Ūkio kryptis (pieno, gyvulių, sodų ir t. t.).
5. Ar valdo traktorių.
6. Išeitas mokslas (prad., vid., aukšt., universt.)
7. Kokios krypties ūkyje nori dirbti.
8. Tikyba.
9. Per kokią organizaciją nori vykti: NCWC — katalikams, ChwC — kitoms tikyboms be izraelitų, IRRC — liberalams, socialistams ir t. t.

Į pirmą ir antrą punktą reikia atsakyti visiems šeimos nariams, į kitus turintiems daugiau kaip šešiliką metų amžiaus.

Sąrašai sudaromi ant ploniausio popieriaus suglaustai 2 egz. Sudarant sąrašus per LTB apylinkių komitetus, komisijose dalyvauja žemės ūkio darbuotojų atstovas. Sąrašus tvirtina komitetas ir atstovas. Pašto ir raštinės išlaidoms nuo įrašytos šeimos prisiunčiama po vieną DM S-gos Centro Valdybai. Sis mokestis turi būti surinktas ir iš tų apyinkių, kurių sąrašai jau yra S-gos Valdyboje.

2. LTŽŪDS-gos skyrių valdybos ir LTB komitetai prašomi kiek galint informuoti Sąjungos C. V-bą apie šeimas ir asmenis, įrašytus į sąrašus, bet dėl kitų priežasčių išvykusius į kitus kraštus ir apie stovyklų adresų pasikeitimus.

3. Tiems, kurių žinios jau anksčiau prisiųstos, nebereikia jokių papildomų pažymėjimų anglų kalba. Jų visi sąrašai jau USA.

4. Agronomai jau anksčiau atsiliepę į spaudoje tilpusį skelbimą ir pareiškę norą gauti sutartis, kiekvienas asmeniškai gaus informacijas ir anketas. Visų kitų agronomų žinios patiektos su LTŽŪDS-gos skyriais jau yra USA.

LTŽŪDS-gos Centro Valdyba
(14a) Schwäbisch-Gmund,
Bismark Kaserne

PRANEŠIMAS LIETUVIŲ VISUOMENEI

Šių metų rugsėjo mėn. J.A.V. Chicagoje įsisteigė akcinė bendrovė **AID OVERSEAS, INC., 4851 So. Ashland Avenue, Chicago 9, Ill., USA.** Bendrovę suorganizavo vietos lietuviai ir naujai atvykusieji. Pradžioje naujoji organizacija turi prieš akis šiuos 3 tikslus: 1— persiųsti maisto, rūbų, vaistų ir kt. rūšies pakietus tremtiniams į įvairius Europos kraštus bei išjudinti mases daugiau šelpti tremtinius ryšium su artėjančia žiema; 2— teikti vietos amerikiečiams pagalbą, užpildant darbo bei buto blankas, duoti įvairių tuo reikalu informacijų ir net, reikalui esant, tarpininkauti tarp kvietėjo, valdžios įstaigų ir tremtyje esančiojo; 3-plačiai informuoti tremtinius apie J.A.V., tarpininkauti tarp tremtinio ir jo nurodyto asmens paramos bei atvažiavimo reikalais ir, pagal galimybę, rūpintis darbo bei patalpos suradimu jų neturintiems.

Nors dar neperseniausiai ši organizacija egzistuoja, bet jau spėjo tremtiniams pasiųsti daugiau kaip tūkstantį pakietų. Kiekviename AID OVERSEAS, INC. maisto pakieto viduje yra įdėtas nedėlis pakvitavimo raštelis anglų kalbą. Pakieto gavėjas yra maloniai šiuo prašomas t u č t u o j a u minėtą raštelį pasirašyti ir išsiųsti ten pat nurodytu adresu. Tasai raštelis tarnauja kaip pakvitavimas ir kaip priemonė išgauti daugiau šalpos tremtiniams žiemos metui: kuo greičiau raštelis-pakvitavimas grįš į mūsų raštinę, tuo greičiau tremtinys gali tikėtis sulaukti naują pakietą iš to pat asmens. Ant pakvitavimo galima rašyti trumpus laiškus lietuvių arba bet kuria kita kalba. Visi kuo nors charakteringi atsakymai bus dedami laikraščiuose, kad labiau paveikus amerikiečių duosnumą, ir oro keliu persiunčiami pakietų užsakytojams.

Jei gyvenamasis momentas pateiks naujų sumanymų ar planų, stengsimės greičiausiu laiku painformuoti apie tai lietuvių visuomenę.

Su nuoširdžia pagarba
Jūsų patarnavimams
AID OVERSEAS, INC.

FRATERNITIEČIŲ DĖMESIUI

Š. m. lapkričio 27—28. d. d. Augsburge, Hochfeldo stovykloje, įvyksta gydytojų ir studentų „Fraternitas Lithuanica" korporacijų 40 metų sukakties minėjimo suvažiavimas.

Dėl adresų stokos negalėdami visų asmeniškai pakviesti, prašome korp. būtinai atvykti.

Maloniai kviečiamos dalyvauti medikių ir odontologių „Patria" korporantės.

Atvykę suvažiavimo dalyvai registruojasi stovyklos ambulatorijoje.

Suvažiavimo pradžia XI. 27. 18 val.

Valdyba.

Mr. **Ignas Margelis,** gyv. 30 Watkin Terr., Rochester 5, N. Y., USA, ieško giminių Jankevičių, Eimuntų, Lopsavičių ir kt.

„Žiburiai" išeina antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Antradienio ir ketvirtadienio laidos kaštuoja po 25 pfg. o šeštadienio — 30 pfg. Visų trijų laidų mėnesinė prenumerata DM 3.—, užsienyje DM 5.— Platintojams duodama 10% nuolaidos. Skelbimai, pranešimai, sveikinimai, užuojautos spausdinimas tik apmokėjus. Iki 10 petito eilučių mokama DM 4.—, už kiekvieną paleistą asmenį DM 0.50.

„Žiburiai" atstovas Anglijoje: Mr. Justas Punkris, Harley Miners Hostel Harley Nr. Rotherham Yorks.

Kanadoj: Mr. P. Piečaitis, 6668 Delorimier Ave., Montreal 36, Quebec.

„Žiburių" mėnesinė prenumerata Anglijoje — 3 šilingai, o Kanadoje ir JAV —3 doleriai metams.

Žiburiai
LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Optimizmo vėjai Vakaruose

Pastarosiomis savaitėmis nuotaikos Anglijoje žymiai pasikeitė, praneša „Basler Nachrichten" iš Londono. Dar prieš šešias—aštuonias savaites **karo** žodis buvo pasibaisėtinai dažnai kartojamas pasikalbėjimuose, politikų kalbose, laikraščių straipsnuose. Daugelis manė, kad Maskvos deryboms iširus, karo pavojus jau čia pat. Šiandien apie karą jau daug mažiau bekalbama ir manoma, kad **staigus karo prasiveržimas nelauktinas.** Ir Marshallis su Bevinu, pasikeitę turimomis informacijomis, priėjo išvados, kad tuoj karo nebus.

Priešingai, šveicarų vyriausybė buvo susirinkusi ypatingo posėdžio tarptautinei padėčiai svarstyti; po jo prezidentas Celio pasakė Tessine kalbą, kurioje, anot „Die Tat", **„atvirai pranešė šveicarų tautai apie savo didelį susirūpinimą."** Laikraštis pažymi, jog vyriausybė, apsvarsčiusi tarptautinę padėtį, nutarusi atsisakyti nuo ligšiolinės linijos raminti tautą ir ryžusis įspėti ją apie gresiančius pavojus. Vis dėlto Celio paguodė šveicarus pareikšdamas tikįs, kad ir būsimoji pasaulinė katastrofa Šveicarijos nepalies.

Prancūzų „L'Aube" ir „Epoque" vedamuosiuose reiškia viltį, jog po JAV prezidento rinkimų sovietai pristabdys provokacijas ir sudarys naujoms deryboms palankią atmosferą.

Anot amerikiečių „Life", **sovietai sąmoningai — ne atsitiktinai — pradės karą, jeigu įsitikins, kad jie pajėgs užimti Angliją,** JAV aviacijos prietiltį Europos pakrašty. Tačiau ir geriausiai painformuoti Vakarų sluogsniai apie sovietų planus labai maža ką tikslaus težino. Aplamai tie sluogsniai nepasiduoda nuotaikų svyravimams ir pagal turimus duomenis yra linkę tikėti, kad **Kremlius karą laiko neišvengiamu** Visas klausimas — kada.

Minėtasis „Basler Nachrichten" korespondentas iš Londono praneša, jog lemiamieji Vakarų sluogsniai tiki, kad, gavę pakankamai laiko, Vakarai tiek sustiprės ūkiškai ir kariškai, kad pasidarys nebenugalimi. Tačiau tas viltis drumsčia tokie klaikūs reiškiniai, kaip pilietinis karas Graikijoj, komunistų laimėjimas Mandžūrijoj ir Kinijos katastrofa, neramumai Prancūzijoj, kovos Palestinoj, maištas Burmoj. Su ypatingu nerimu stebima raudonoji ofenzyva Azijoje, nūn prieinanti tokią stadiją, kad jau iškyla tiesioginis pavojus visam tam kontinentui. Jau regima, kad **komunistų ofenzyva ima į reples Indiją.**

„Samedi-soir" iš Vakarų žvalgybos šaltinių skelbia, jog **artimiausias sovietų tarptautinės akcijos etapas bus Tito likvidavimas Jugoslavijoj ir Vakariečių išvarymas iš Berlyno** — ne tiesioginio karo, bet pagrindinių perversmų būdu. Vengrija paversta židiniu, kur rengiami vengrų, bulgarų, rumunų ir pačių jugoslavų perversminiinkai. Jau kuris laikas, kai Montenegro vyksta stambūs neramumai. Tiek Berlyno, tiek Tito krizės laukiama apie gruodžio mėn.

De Gaulle laimėjimas sukelia vyriausybės krizę

Vašingtonas. Amerikiečių vyriausybės nariai skaitosi su galimybe, jog de Gaulle laimėjimas Tautos Taryboj sukelsiąs didesnį politinį įtempimą Prancūzijoje. Apskritai, de Gaulle svoris pareis nuo to, kiek prie jo judėjimo prisidėję asmenys ir toliau jį palaikys. Kaip UP iš Paryžiaus praneša, esą rinkimuose į Tautos Tarybą skaudžiai pralaimėjusi MRP gali iš vyriausybės pasitraukti ir tuo būdu parlamentą pastatyti į keblią padėtį. Yra pavojaus taip pat ir Queuilles vyriausybei sueiti į konfliktą su nekomunistinėmis profesinėmis sąjungomis dėl algų padidinimo.

MRP dar nėra oficialiai pareiškusi, ar ji pasiliks vyriausybėj. MRP partijai priklausą ministeriai, kurie nebuvo išrinkti į Tautos Tarybą, iš kabineto atsistatydino, tačiau šios padėties apsvarstyti susirinks dar MRP generalinė taryba. Jei ji nutars iš kabineto pasitraukti, turės išstoti ir Šumanas, ir tuo būdu yra galima vyriausybės krizė.

Š. mėn. 13—14 d. d. taip pat susirenka Socialistų Partijos generalinė taryba aptarti atlyginimo ir kainų klausimus.

Komunistai ryšium su dabartiniais įvykiais pasiūlė sudaryti su katalikais ir socialistais koalicinį kabinetą.

Apie rinkimus gen. de Gaulle pareiškė, jog faktiškai į Tautos Tarybą išrinkta daugiau jo šalininkų, negu oficialiai skelbiama, nes kiti atstovai, kurie į Tautos Tarybą išrinkti pagal kitų partijų sąrašus, raštu yra pasižadėję remti de Gaulle politiką.

Apie tikrąją Prancūzijos padėtį bus galima spręsti iš senato pirmininko rinkimų. Kandidatu numatytas Pierre de Gaulle, gen. de Gaulle brolis.

JUGOSLAVIJA PASITIKINTI TITO

„Continental Daily Mail" rašo, kad nuo paslaptingo kominformo ginčo su Tito, Bielgradas liko atstumtuoju Kremliaus sekėju, neapkenčiama s „mažųjų brolių" Rytų Europoje ir atvirai niekinamas „didžiojo brolio" — Maskvos. Jugoslavai jau nebeturį to išdidaus pasitikėjimo savimi, kurio jie buvo pilni 1945 metais, sumušę savo žemėj vokiečius. Bielgrado gatvėse Stalino ir Tito paveikslai išstatomi greta vienas kito, tačiau Stalinas pats jugoslavų vadus charakterizavo esančius „truputį geresniais" už Trockį. Sovietų laikraščių Jugoslavijoje gauti nebegalima. bet už tai slapta iš rankų į rankas keliauja „didžiojo brolio" pamfletai, puolą Tito ir visą jo vyriausybę. Tačiau jugoslavai myli Tito ir pasitiki juo.

Tuo tarpu neapykanta vakariečiams yra labai didelė, ir mažai populiarumo teturi tie, kurie skelbia, kad Jugoslavija gali aplinkybių būti priversta užmegsti „flirtą" su Vakarais. Ypatingai nekenčiami yra jugoslavų „dypukai", kurie nenori grįžti namo.

Vašingtonas. JAV prekybos ministerio pavaduotojas Willard Thorp pareiškė, kad rusai galį nebesitikėti iš Amerikos karo medžiagų ir kitų eksporto prekių transportų tol, kol jie ves šią agresyvią politiką. Jis pareiškė, kad JAV neduos medžiagų, reikalingų kariniam potencialui tų kraštų, kurie yra dominuojami Rusijos. Jis taip pat atmetė komunistų kaltinimus, kad esą Amerika norinti atstatyti Vokietijos karo ūkį.

„Politinė realybė stipresnė nei teisybė"

PRANCŪZŲ LAIKRAŠČIO BALSAS DĖL BALTIJOS VALSTYBIŲ

Prancūzų katalikų laikraštis „La Croix" lapkričio 2 d. savo vedamąjį yra paskyręs Baltijos tautų tragiškam likimui pavaizduoti. Jame rašoma, kad pasaulis labai gerai žino, koks sunkus yra gyvenimas Vokietijoj, Austrijoj ir Japonijoj bei kaip kenčia sovietų satelitinių valstybių gyventojai, bet **retai kas atsimena Baltijos tautų tragišką likimą.**

Toliau laikraštis pažymi, jog dėl dabartinės Baltijos tautų padėties Jungtinių Tautų visumos susirinkimo pirmininkui dr. Evatt yra įteiktas memorandumas, kurį **pasirašė įgalioti tremty šių tautų atstovai: M. Krupavičius ir V. Sidzikauskas iš lietuvių,** A. Rey ir Moandi iš estų, bei vysk. J. Rancans ir L. Liepinš iš latvių. „Šie atstovai yra įsitikinę, rašo „La Croix", kad jų tautų reikalu reikėtų ypatingai susirūpinti dabartinei JT sesijai ir ypač toms jos komisijoms, kurios yra skirtos žmogaus teisių ir pabėgėlių klausimams." Toliau laikraštis pažymi: **„Tai nebe pirmas kartas, kada baltiečiai kreipiasi į San Francisko chartą pasiraišiusių tautų sąžines.** Pirmą kartą jie tai padarė Londone įvykusio pirmo JT visumos susirinkimo metu, o 1947m. lapkričio 6d įteikė memorandumą antram visumos susirinkimui New Yorke. **Tačiau politinė realybė buvo lig šiol stipresnė už teisybę ir lygybę."**

Nuoširdaus „Žiburių" biciulio sukaktis

Kiekvienam gerai suprantama, kaip yra svarbu turėti gėrų bičiulių, kurių ypač reikale gali būti suprastas ir tinkamai paremtas. Tokie asmens yra ypatingai brangūs mums, tremtiniams.

DIR. G. EBERHARDT

Vienas iš tokių „Žiburių" bičiulių yra Georg Eberhardt, direktorius Literarisches Institut P. Haas & Cie., K.-G., spaustuvės, kurioj nuo pirmo numerio iki šiol yra spausdinami „Žiburiai". Lapkričio 11 d. jis šventė garbingą savo 60 metų amžiaus sukaktį. Sveikinant gerbiamą Jubilijatą reikia ta proga pažymėti, jog didele dalim yra jo nuopelnas, kad „Žiburiai" taip tvarkingai ir techniškai gerai atspausdinti nevėluodami galėjo jau daugiau trejų metų nepertraukiamai išeiti. Kiekvienam sunkesniame atvejui dir. G. Eberhardto asmeny visada buvo suteikta „Žiburių" padėties supratimo ir nuoširdaus jų parėmimo.

Dėl dir. G. Eberhardt bičiuliško nusistatymo tremtinių atžvilgiu jo vadovaujama spaustuvė yra tapusi, tarsi, „lietuviška" spaustuve. Be Žiburių" joje yra taip pat spausdinami „Aidai" ir, kol ėjo, „Naujasis Gyvenimas". Taip pat ji yra atspausdinusi eilę lietuviškų knygų ir kitokių užsakymų.

Pažymėtina, kad dir. G. Eberhardtas šioj spaustuvėj dirba jau 36 metus, ir ji jo vadovybėje yra plačiau pagarsėjusi geru techniškų atspausdinimu žinomų žurnalų ir laikraščių. **J. V.**

PASKUTINĖS NAUJIENOS

PARYŽIUS. JAV krašto gynybos min. J. Forestalis, kuris yra atvykęs į Europą del JAV karinių bazių įsteigimo, ketvirtadienį Paryžiuj kalbėjosi su Marshalliu ir Harrimanu, po to jis vyksta į Londoną.

PARYŽIUS. V. Europos sausumos kariuomenės šefas prancūzų gen. De Lattre de Tassigny savo būstine pasirinko Luksemburgą.

NANKINGAS. Kinų taut. vyriausybė pranešė, kad jos kariuomenė prieš komunistus pasiekė didelį laimėjimą. Kovose prie Šušau dalyvauja apie milijoną kinų kareivių.

BERLYNAS. Sovietai pranešė britams ir amerikiečiams, kad jie nutupdys kiekvieną lėktuvą, kuris iškris iš oro koridoriaus. Pastarieji sovietams atsakė, kad jie bus atsakingi už del to susidariusius žmonių ir lėktuvų nuostolius.

LONDONAS. Berlynui aprūpinti transporto tikslams britai nutarė panaudoti 40 „Halifax" bombonešių.

LONDONAS. Britų sostinėj prasidėjo 6 valstybių konferencija Ruhro klausimu. Prancūzai protestuoja dėl jo perdavimo vokiečiams.

Vašingtonas. JAV gynybos ministeris James Forrestal paskelbė jungtinio visų trijų kariuomenės štabų komiteto įkūrimą, kurio uždavinys bus kontroliuoti kariuomenės veiklą, liečiančią taip pat ir politikos sritį. Artimoj ateity numatoma suformuoti 3-jų narių komisiją, kuri paruoštų traktorių ir vilkikų pramonę mobilizacijai.

Berlynas. Sovietų Sąjunga trečiadienį pareiškė, kad visi lėktuvai, skrendą į Berlyną ir patekę už oro koridoriaus ribų, bus priversti nusileisti.

Sąjungininkai karo metu . . .

. . . ir dabar